

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6. Vtrum ad sacramentum requiratur significatio, quæ est per verba.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

est in potestate Dei, non hominis. ergo non pertinet ad hominem instituire sanctificationem hominis: sed sacramenta sunt: sanctificatione hominis. ergo. Vltimo sub sumpta propositio, probatur auctoritate Apostoli, & declaratur distinguendo duo, quae in sacramentorum vili inueniuntur, scilicet culus diuinus, & sanctificatio hominis, & declarando horum differentiam, quia primum est hominis ad Deum, secundum est contra Deum a homine.

¶ Vbi videre potes, quod Auctor duo haec considerauit in sacramentis: in quia ex primo poterat ratio determinandi res ad hominem spectare, cuius est colere Deum hoc vel illo modo, ex secundo necessitatem monstraret diuinae institutionis, cuius est sanctificare hominem per haec, vel illa forma, & sine his. & illis, ut placet. Et quia nullum sacramentum est, quod non sanctificet hominem: ideo omnia oportet a Deo determinari esse quod ad sibi substantialia.

¶ In responsione ad primum, aduerte quam praesumptio- sa, iniuriola ac sacrilega sit eorum solertia, qui proprias aut poetarum similitudines, tamquam spiritualium simularum interpretantur, serbunt aut praedicant; usurpant enim officium Spiritus sancti, cuius iudicio res aliqua instituitur: sunt in figuram aliorum, dicente Apostolo, Omnia in figuram contingeant illis: vili- ficans sacramentum, dum ex tali fictione occasionem dant credendi, quod similiter humano spiritui sunt in figuram ea, quae sunt in sacris scripturis, quemadmodum haec, quae adiunt humani dexteritate ingenij coaptata. Et sic multum auctoritatis detrahitur sacrae scripturae figuris.

alias sanctificandum.

que per leonem, quandoque per solem, aut aliquid aliud huiusmodi. ergo videtur quod diuersae res possint congruere eidem sacramento. non ergo determinata res in sacramentis requiruntur.

¶ 1a Praet. Magis est necessaria salus animae, quam salus corporis: sed in medicinis corporalibus, quae ad salutem corporis ordinantur, potest vna res pro alia poni in eius defectu, ergo multo magis in sacramentis, quae sunt medicinae spirituales ad salutem animae ordinatae, poterit vna res assumi pro alia quando illa defuerit.

¶ 3 Praet. Non est conueniens, ut hominis salus ardeat per legem diuinam, & praecipue per legem Christi, qui venit omnes saluare: sed in statu legis naturae non requirebatur in sacramentis aliqua res determinata, sed ex voto assumebantur, ut patet Gene. 28. vbi Iacob vouit se Deo decimas, & hostias pacificas oblatum. ergo videtur quod non debuisset arctari homo, & praecipue in noua lege ad alicuius rei determinata usum in sacramentis.

SED CONTRA est, quod dominus dicit Io. 4. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.

RESPON. Dicendum, quod in usu sacramentorum duo possunt considerari, scilicet cultus diuinus, & sanctificatio hominis. Quorum primum pertinet ad hominem per comparationem ad Deum, secundum autem e conuerso pertinet ad Deum per comparationem ad hominem: non pertinet autem ad aliquem determinare, quod est in potestate alterius, sed solum id quod est in sua potestate. quia ergo sanctificatio hominis est in potestate Dei sanctificantis, non pertinet ad hominem suo iudicio assumere res, quibus sanctificetur, sed hoc debet esse ex diuina institutione determinatum. & ideo in sacramentis nouae legis, quibus homines sanctificantur, secundum illud I. ad Cor. 6. Ablati estis, sanctificati estis, oportet ut res ex diuina institutione determinatis.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod etsi idem potest per diuersa signa significari, determinare tamen quo signo sit utendum ad significandum, pertinet ad significantem: Deus autem est qui nobis significat spiritualia per res sensibiles in sacramentis, & per verba similitudinaria in scripturis. & ideo sicut iudicio Spiritus sancti determinatum est,

quibus similitudinibus in certis scripturae locis res spirituales significantur, ita etiam debet esse diuina institutio determinatum, quae res ad significandum assumantur in hoc, vel in illo sacramento.

AD SECUNDUM dicendum, quod res sensibiles habent naturaliter sibi inditas virtutes conferentes ad corporalem salutem: & ideo non refert, si duae earum eandem virtutem habeant, qua quis utatur: sed ad sanctificationem non ordinantur ex aliqua virtute sibi naturaliter indita, sed solum ex institutione diuina: & ideo oportet diuinitus determinari, quibus res sensibilibus sit in sacramentis utendum.

AD TERTIUM dicendum, quod sicut Augu. dicit 19. contra Faustum, diuersa sacramenta diuersis temporibus congruunt: sic etiam diuersis verbis significantur diuersa tempora, scilicet praesens, praeteritum & futurum: & ideo sicut in statu legis naturae, homines nulla lege exteriori data, sed solo interiori instinctu mouebantur ad Deum colendum, ita etiam ex interiori instinctu determinabantur eis, quibus rebus sensibilibus ad Dei cultum uterentur: postmodum vero necesse fuit etiam exteriori legem dari: tum propter obsecrationem legis naturae, ex peccatis hominum: tum etiam ad expressiorem significationem gratiae Christi, per quam humanum genus sanctificatur: & ideo etiam necesse fuit res determinari, quibus homines uterentur in sacramentis: nec propter hoc ardeatur via salutis: quia res quarum usus est necessarius in sacramentis, vel communiter habentur, vel paruo studio adhibito haberi possunt.

ARTICVLVS VI.

¶ *Super Quaestione sexagesima articulum sextum.*
Vtrum in significatione sacramentorum requirantur verba.

¶ *Super Quaestione sexagesima articulum sextum.*

AD SEXTUM sic proceditur. Videtur, quod in significatione sacramentorum non requirantur verba: dicit enim Aug. contra Faustum lib. 19. * Quid sunt aliud quaque corporalia sacramenta, nisi quasi quaedam verba visibilia? Et sic ut quod addere verba rebus sensibilibus in sacramentis, sit addere verba verbis: sed hoc est superfluum. non ergo requiruntur verba cum rebus sensibilibus in sacramentis.

¶ 2 Praet. Sacramentum est aliquid vnum: ex his autem quae sunt diuersorum generum, non videtur posse aliquid vnum fieri. cum igitur res sensibiles, & verba sint diuersorum generum, quia res sensibiles sunt a natura, verba autem a ratione, videtur quod in sacramentis non requirantur verba cum rebus sensibilibus.

¶ 3 Praet. Sacramenta nouae legis successerunt sacramentis veteris legis: quia illis ablatis, ista sunt instituta, ut Augu. dicit 19. contra Faustum: * sed in sacramentis veteris legis non requirebatur aliqua forma verborum. ergo nec in sacramentis nouae legis.

SED CONTRA est, quod Apost.

T Inulus clarus, dicitur in corpore una conclusio: Sacramenta tripliciter considerantur, & quolibet modo congruunt eis verba. Probatur, quo ad primam partem: quia sacramenta adhibentur, ut signa quaedam ad hominum sanctificationem: quo ad secundam, singillatim declarando singula membra cum suis rationibus, ut clare & ordinate patet in litera.

¶ Aduerte, quod prima pars conclusio- nis ex assumpto facile deducitur: nam quia sacramenta ad sanctificationem adhibentur, oportet primam eorum considerationem secundum sanctificationis causam fieri: Et quia ad sanctificandos homines sunt, secunda eorum consideratio ex parte hominis est. Et quia ut signa adhibentur, conuequens est, ut tertia eorum consideratio secundum significationem fiat.

¶ In

In responsione ad secundum peripice, quod in sacramentis res & uerba coeunt in unum signum: quia constitunt unum sacramentum: quod non nisi signum unum est. Vnde, proprie loquendo, ablutio in aqua in baptismo non est unum signum, & uerba sunt aliud signum, ut tanquam ex duobus partibus signis fiat unum totale signum: ut in applicatione aquae, quae indeterminata est, ad significandam spiritum sanctum ablutioem, uel spiritum claritatem, aut simpliciter, aut aliquid huiusmodi ex connectione ad uerba ablutentis, determinatur ad significandum spiritum ablutioem quod non sunt duae relationes signi in aqua & uerbis: sed una tantum relatio signi est in hoc composito ex rebus & uerbis, ut sunt determinabile & determinatio in ratione significandi unum spiritum effectum: sunt enim haec, ut in sacra subtiliter traditur, & declaratur in tertia ratione in corpore articuli, uelut materia & forma in genere signi: non quod relatio talis signi sit composita ex materia & forma: sed quia relatio talis signi non ad aliquid composito ex talibus determinabilibus & determinantibus, quae sunt uelut materia & forma.

hoc per uerba, magis distincte possumus exprimere, quod mente concipimus: & ideo ad perfectionem significationis sacramentalis, necesse fuit ut significatio rerum sensibilium, per aliqua uerba determinaretur: aqua enim significare potest & ablutioem propter suam humiditatem, & refrigerium propter suam frigiditatem: sed cum dicitur, Ego te baptizo, manifestatur quod aqua utimur in baptismo ad significandam emundationem spiritualem.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod res uisibiles sacramentorum dicuntur uerba, per quandam similitudinem, in quantum scilicet participant quandam uim significandi; quae principaliter est in ipsis uerbis, ut dictum est: & ideo non est superflua ingeminatio uerborum, cum in sacramentis, rebus uisibilibus uerba adduntur: quia unum eorum determinatur per aliud, ut dictum est.

AD SECUNDUM dicendum, quod quamuis uerba & res sensibiles sunt in diuerso genere, quantum pertinet ad naturam rei: conueniunt tamen in ratione significandi, quae perfectus est in uerbis, quam in alijs rebus: & ideo ex uerbis & rebus fit quodam

modum unum in sacramentis, sicut ex forma & materia, in quantum scilicet per uerba perficitur significatio rerum, ut dictum est: * sub rebus autem comprehenduntur etiam ipsi actus sensibiles, puta ablutio, inunctio, & alia huiusmodi: quia in his est eadem ratio significandi, & in rebus.

AD TERTIUM dicendum, quod, sicut August. * dicit contra Faustum, alia debent esse sacramenta rei praesentis, & alia rei futurae. Sacramenta autem ueteris legis, praenuntia erant Christi uenturi: & ideo non ita expresse significabant Christum, sicut sacramenta nouae legis, quae ab ipso Christo effluunt, & quamdam similitudinem ipsius in se habent, ut dictum est. * Utebantur tamen in ueteri lege aliquibus uerbis, in his, quae ad cultum Dei pertinent, tam sacerdotes (qui erant sacramentorum illorum ministri, secundum illud Num. 6. Sic benedicetis filiis Israel, & dicetis eis, Benedicat tibi dominus &c.) quam etiam illi, qui illis sacramentis utebantur, secundum illud Deut. 26. Proficor coram domino Deo tuo &c.

AD TERTIUM dicendum, quod, sicut dicitur, * in sacramentis uerba se habent per modum formae, res autem sensibiles per modum

modo unum in sacramentis, sicut ex forma & materia, in quantum scilicet per uerba perficitur significatio rerum, ut dictum est: * sub rebus autem comprehenduntur etiam ipsi actus sensibiles, puta ablutio, inunctio, & alia huiusmodi: quia in his est eadem ratio significandi, & in rebus.

AD TERTIUM dicendum, quod, sicut August. * dicit contra Faustum, alia debent esse sacramenta rei praesentis, & alia rei futurae. Sacramenta autem ueteris legis, praenuntia erant Christi uenturi: & ideo non ita expresse significabant Christum, sicut sacramenta nouae legis, quae ab ipso Christo effluunt, & quamdam similitudinem ipsius in se habent, ut dictum est. * Utebantur tamen in ueteri lege aliquibus uerbis, in his, quae ad cultum Dei pertinent, tam sacerdotes (qui erant sacramentorum illorum ministri, secundum illud Num. 6. Sic benedicetis filiis Israel, & dicetis eis, Benedicat tibi dominus &c.) quam etiam illi, qui illis sacramentis utebantur, secundum illud Deut. 26. Proficor coram domino Deo tuo &c.

ARTICVLVS VII.

Utrum requirantur determinata uerba in sacramentis.

AD SEPTIMUM sic proceditur. Videtur quod non requirantur determinata uerba in sacramentis. Ut enim Philo. * dicit, uoces non sunt eadem apud omnes: sed salus quae per sacramenta quaritur, est eadem apud omnes. ergo non requiruntur aliqua determinata uerba in sacramentis.

¶ 2. Praet. Verba requiruntur in sacramentis, in quantum sunt principaliter significatiua, sicut dictum est: * sed contingit per diuersa uerba idem significari. ergo non requiruntur determinata uerba in sacramentis.

¶ 3. Praet. Corruptio cuiuslibet rei uariat eius speciem: sed quidam corrupte uerba proferunt, nec tamen hoc creditur sacramentorum effectus impediri: alioquin illiterati & balbi, qui ista sacramenta conferunt, frequenter defectum in sacramentis inducerent. ergo uidentur quod non requirantur in sacramentis determinata uerba.

SED CONTRA est, quod dominus determinata uerba protulit in consecratione sacramenti eucharistiae, dicens Matth. 26. Hoc est corpus meum: similiter etiam mandauit discipulis, ut sub determinata forma uerborum baptizarent, dicens Mat. ult. Euntes, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.

RESPON. Dicendum, quod, sicut dictum est, * in sacramentis uerba se habent per modum formae, res autem sensibiles per modum

Ar. 3. ad 1.

Lib. 19. c. 6. tom. 6.

In corp. part.

¶ Super Quaestione sexagesima Articuli septimum.

Titulus ut sonat. ¶ In corpore uerba conclusio: In sacramentis requiruntur determinata uerba in sacramentis. Probat: in sacramentis requiruntur determinata uerba in sacramentis, quae se habent, ut materia, ergo multo magis requiruntur determinatio uerborum quae se habent ut forma. Antecedens quo ad primam partem patet ex articulo. quo ad secundam ex 6. & hic reperitur. Consequenter probatur: quia principalis requiritur ad esse rei determinata forma, quam determinata materia. Probat, quia in omnibus compositis ex materia & forma, principium determinationis est ex parte formae, quia est finis & terminus materiae, & materia determinata requiritur, ut sit proportionata determinate formae.

Lib. 1. per herm. part. a prin. to. 1.

Ar. praeced.

Ar. praeced. est ex parte debiti ad 8.

Tertia S. Thomae.

AA asterium

¶ 1. 2. 3. in Jo post med. 10. 9.

¶ 2. 4. 5.

¶ 1. 16. 2. 17. 3. 18.

¶ 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

¶ 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

In corp. art.

In corp. art.

¶ 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.